

Пише: Бранко Павловић
петак, 12 јун 2026 23:30

Велика је вероватноћа да ћемо за одбрану курса динара у овој години потрошити пет или чак и више милијарди евра девизних резерви земље. О томе говорим у овом тексту. И, наравно, о последицама које следе уколико се предвиђања остваре.

Према извештајима за први квартал ове године, изгледа да ће спољнотрговински дефицит Србије у овој години бити око 7 милијарди евра, конзервативно процењено (ако бисмо просто исказани дефицит из првог квартала помножили са 4 добили бисмо дефицит од око 9 милијарди евра).

Пише: Бранко Павловић
петак, 12 јун 2026 23:30

Да би се одржао фиксни курс динара према еврџ (117-118 динара за 1 евро) на тржишту мора да се појави та количина девиза. Она је до сада углавном обезбеђивана дознакама, око 3,5-4 милијарде, и страним инвестицијама 3,5-5 милијарди годишње.

Проблем у моделу у коме се непрекидно очекује висок ниво страних инвестиција је у томе што оне могу да изостану. И друго, дође се до тачке у којој странци више износе девиза из Србије, на име профита (добити, или затварана фабрика и одласка из Србије), него што се страни инвеститори одлуче да инвестирају у Србију.

Два су дестимулишућа кључна фактора за оклевање инвеститора да улажу у Србију ове године. Криза изазвана нападџ САД и Израела на Иран, и висока цена радне снаге у Србији.

Напад на Иран је не само поставио питање енергетске стабилности Србије, а без тога нема одрживог инвестиционог пројекта (зато што, ако дође до масовне размене ракетних удара, енергената ни у Европи ни у Србији напросто неће бити), него је развио страх од рецесије и депресије у којој сви инвеститори сматрају да је боље имати паре на рачуну него остваривати развојне пројекте и остати без пара за намирење непредвиђених трошкова.

У оба случаја је последица иста – инвестиције се одлажу.

Други елемент је важан за фиксни курс. Пошто власт мора да повећава плате макар на нивоу инфлације, онда је за страног инвеститора, због фиксног курса, српски радник све скупљи и скупљи у односу на радника у конкурентској могућој другој дестинацији.

Оног тренутка када се исцрпе ефекти додељеног бесплатног земљишта странџ инвеститору, инфраструктурно опремљеног џ трошку Србије, субвенција за плате и у неким случајевима и за доприносе, он се спакује и оде. А онда следећи инвеститор тражи још веће субвенције зато што је плата српског радника у међувремену због инфлације порасла (а једним мањим делом је и реално порасла), што су захтеви који додатно оптерећују буџет.

И због тога се сада Србија може обраћати само оним инвеститорима који планирају да произведу робе и услуге веће додате вредности. Само тај производ још увек, уз субвенције, може да издржи повећане плате и трошкове. Али је таквих инвеститора наравно мање у односу на период када су плате у еврима биле ниже и када су сви имали интереса да инвестирају у Србију.

Отуда ће обим страних инвестиција у овој години бити знатно мањи него у претходној. А истовремено ће изношење девиза, што кроз остварену добит, што због затварања фабрика и одласка из Србије, бити већа.

У погледу одбране фиксног курса динара стране инвестиције неће моћи уопште да се користе за ту сврху, зато што ће одлив бити већи од прилива. Другим речима, поред спољнотрговинског дефицита, сада ће и одлив девиза у корист страних инвеститора повећати "глад" за девизама за додатних милијарду или чак и нешто више евра, на већ претпостављених 7 милијарди.

То значи да укупни мањак девиза од најмање 8 милијарди евра треба покрити из прихода који се оствари на име дознака.

Не само да то није могуће, него ће због вероватне рецесије у ЕУ и те дознаке наших суграђана који живе и раде у иностранству ове године бити мање него претходне. Њима самима ће остајати мање пара због рецесије на Западу. Ако дознаке пређу 3 милијарде евра, добро је.

Велика је вероватноћа да ћемо за одбрану курса динара у овој години потрошити пет или чак и више милијарди динара.

Пише: Бранко Павловић
петак, 12 јун 2026 23:30

